

TEMA T2.2: AKREDITACIJA (Novi ciklus akreditacije, Standardi za akreditaciju, Agencija za akreditaciju...)
Paper No.T2.2-1
02025
EVALUACIJA PROLAZNOSTI STUDENATA KAO FAKTOR KVALITETA VISOKOG OBRAZAVANJA
Jasmina Kovačević¹, Dragana Maćešić Petrović², Aleksandra Pantović³
^{1,2,3}Univerzitet u Beogradu, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija

¹kovacjasminka@gmail.com, ²macesicd@yahoo.com, ³aleksandra@fasper.bg.ac.rs

Kratak sadržaj: U radu su prikazani rezultati analize prolaznosti studenata na ispitima osnovnih akademskih studija u periodu od 2010/11. do školske 2017/18.godine. Kao model za procenu u ovoj fazi istraživanja izabran je Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerziteta u Beogradu.

Na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju se od školske 2009/2010. godine do školske 2014/2015. godine obrazovni proces na osnovnim akademskim studijama realizovao kroz šest studijskih programa, a nakon drugog ciklusa akreditacije izvršena je reforma studijskih programa, tako da se od školske 2015/2016.godine obrazovni proces na osnovnim akademskim studijama realizuje kroz tri studijska programa od kojih jedan studijski program sadrži pet modula.

Cilj ovog istraživanja formulisan je u vidu odgovora na pitanje – da li je reforma studijskih programa doprinela efikasnosti studiranja u odnosu na prolaznost studenata na ispitima i obrazovne rezultate iskazane kroz prosečnu ocenu. Uzorkom je obuhvaćeno 1200 studenata svih studijskih programa od I do IV studijske godine. Prolaznost na predmetima je analizirana u opsegu: do 30%; 31-50%; 51-70%; 71-80%; 81-90%; 91-100%.

Rezultati analize pokazuju da je prolaznost na predmetima u školskoj 2010/11. i 2011/12. godini u najvećem procentu u opsegu od 51-70% (36,74%; 27,48%). Međutim, od 2012/13. do 2014/15. školske godine prolaznost pokazuje tendenciju rasta te se u najvećem procentu kreće u opsegu od 81-90% (26,41%; 28,83%; 37,5%). Nakon reforme studijskih programa, tendencija rasta prolaznosti se zadržava. U školskoj 2015/2016 u najvećem procentu kreće se u opsegu od 81 do 90% (49,24%), dok je u školskoj 2017/18, godini u najvećem procentu bila skoncentrisana na opseg od 91-100% (32,2%). I u odnosu na prosečnu ocenu zapaža se tendencija porasta, posebno u studijskim godinama u kojima su skoncentrisani naučno-stručni i stručno aplikativni predmeti. Dobijeni rezultati upućuju na dalja istraživanja kroz sveobuhvatniju analizu svih elemenata nastavnog procesa.

Ključne reči: Bolonjska deklaracija, visokoškolsko obrazovanje, kvalitet, prolaznost, studenti

THE EVALUATION OF STUDENTS COMPLETION RATE AS A FACTOR OF HIGHER EDUCATION QUALITY

Abstract: The aim of this study was to analyze the students' completion rate during their undergraduate academic studies for the following school years 2010/11; 2011/12; 2012/13; 2013/14; 2014/15; 2015/16; 2016/17. and 2017/18. At this stage of the study the Faculty of Special Education and Rehabilitation, University of Belgrade, was selected as the model for the evaluation.

At the Faculty of Special Education and Rehabilitation, from the academic year 2009/2010. to school year 2014/2015. the educational process was carried out in six academic programs at the undergraduate level, and after the second cycle of accreditation, the reform of the study programs was carried out, so that from the school year 2015/16 the undergraduate academic studies are realized through three study programs, one of which is a study program that contains five modules.

Therefore, the problem of this research is formulated in the form of a response to the question - did the reform of the study programs contribute to the efficiency of studying through better completion rate of students on their exams and better academic results expressed through an average grade.

The sample consisted of 1200 students of all study programs at the undergraduate level from freshmen students (first year students) to seniors (fourth year students). The completion rate on course subjects was analyzed in the following range: up to 30%; 31-50%; 51-70%; 71-80%; 81-90%; 91-100%.

The results of the analysis show that the completion rate on course subjects for the school year 2010/11. and 2011/12. is in the largest percentage concentrated in the range of 51-70% (36.74%; 27.48%). Course completion rate that is less than 30% so-called "bottleneck", is apparent in the following academic years 2011/2012. (11.11%) and 2014/2015. (8.17%). In relation to the average grade, the tendency of growth is noticed, especially in the academic years in which the scientific-professional and professional applicative course subjects are concentrated. The results point out that in further research we need to incorporate a more comprehensive analysis of literature, a way of assessing knowledge, overlapping materials among course subjects, the ratio of the ESPB and the students workload for the course, the learning outcomes of the course, as well as the interconnection of course subjects.

Key Words: Bologna Declaration, higher education, quality, completion rate, students

1. UVOD

Jedan od uslova modernizacije i harmonizacije visokog obrazovanja u skladu sa principima Bolonjske deklaracije odnosio se i na implementaciju evropskih standarda u pogledu kvaliteta visokog obrazovanja. Stoga je kvalitet postao ključni element reforme visokog obrazovanja, ali i značajan preduslov za uključivanje u jedinstveni Evropski prostor visokog obrazovanja [1,2,6]. Kvalitet visokog obrazovanja je oduvek zauzimao značajno mesto, ali u vremenu globalnih promena društva i tržišta, kao i sve izraženije konkurencije u visokom obrazovanju, unapređenje kvaliteta visokoškolskih ustanova ne gubi na značaju i nakon dvanaest godina od donošenja Zakona o visokom obrazovanju kojim je ozvaničena implementacija Bolonjske deklaracije.

Obezbeđivanje kvaliteta, kako je definisano Zakonom o visokom obrazovanju [7] i pravilnicima koji se odnose na normative i standarde tokom procesa akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa [8], kao i na standarde u postupku samovrednovanja i ocenjivanja visokoškolskih ustanova i spoljašnje provere kvaliteta visokoškolskih ustanova obuhvata više aspekata: kvalitet studijskog programa, nastavnog procesa, naučnoistraživačkog, umetničkog i stručnog rada, kvalitet nastavnika i saradnika, studenata, udžbenika, literature, bibliotečkih i informatičkih resursa, kvalitet upravljanja visokoškolskom ustanovom i kvalitet nenastavne podrške, kvalitet prostora i opreme, finansiranja, ulogu studenata u samovrednovanju i proveri kvaliteta

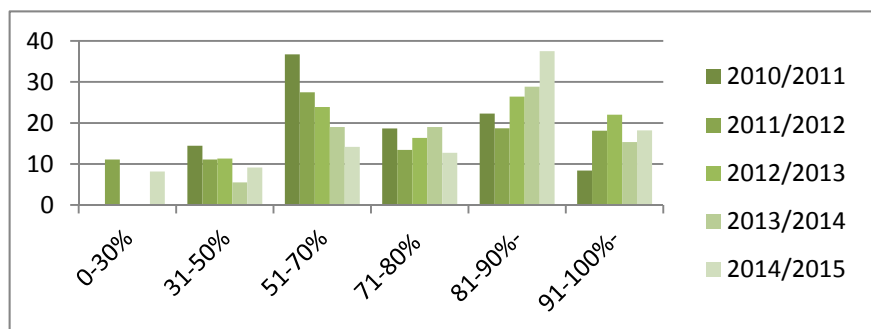
Ključni oslonac u implementaciji principa Bolonjske deklaracije predstavlja relevantna zakonska regulativa, ali bitne promene u kvalitetu samog procesa obrazovanja temelje se na pedagogiji i njenim disciplinama među kojima najznačajnije mesto zauzima didaktika [5]. Pored toga šta se uči, od izuzetnog značaja je i način na koji se uči, pa je shodno tome kvalitet nastave determinisan ne samo inoviranjem sadržaja, odnosno kurikuluma, već i primenom inovativnih metoda, oblika i sredstava rada. U visokoškolskoj nastavi još uvek dominira monološka (predavačka) metoda, čija primena uslovljava dominaciju frontalnog oblika rada. Savremena pedagogija upućuje na potrebu prelaska sa tradicionalno reproduktivne ka informatičko-razvijajućoj nastavi i insistira na samoaktivnosti i autonomiji studenata, instruktivnoj ulozi profesora, refleksiji rezultata, sistemnosti, heurističnosti zadataka, učenju učenja, samoevaluaciji, celovitom razvoju ličnosti studenata [3]. Izlaženjem iz tradicionalnih okvira uvođenjem inovativnih metoda, oblika i sredstava rada, pruža se mogućnost studentima da na adekvatniji način aktiviraju sve svoje psihofizičke potencijale, jačaju motivaciju i proširuju interesovanja, neguju emocije i volju, razvijaju poželjne moralne osobine, humanost i odgovornost [4]. Inovativni pristupi pozitivno utiču i na efikasnost samog procesa učenja što se ogleda u boljoj prolaznosti na ispitima, višoj prosečnoj oceni i dužini studiranja.

U radu su prikazani rezultati analize prolaznosti studenata na ispitima osnovnih akademskih studija u periodu od 2010/11. do školske 2017/18. godine. Kao model za procenu u ovoj fazi istraživanja izabran je Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerziteta u Beogradu.

2. METOD RADA I REZULTATI ISTRAŽIVANJA

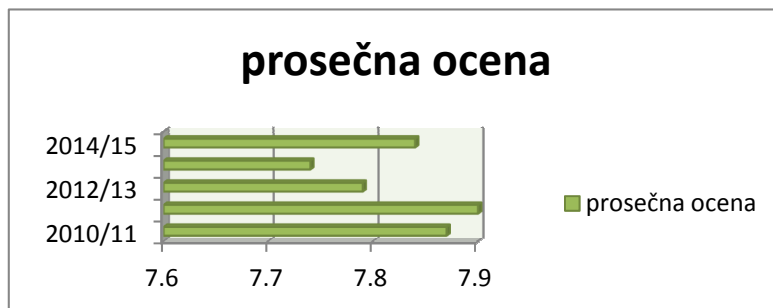
Cilj ovog istraživanja formulisao je u vidu odgovora na pitanje – da li je reforma studijskih programa doprinela efikasnosti studiranja u odnosu na prolaznost studenata na ispitima i obrazovne rezultate iskazane putem prosečne ocene.

Uzorkom je obuhvaćeno 1200 studenata svih studijskih programa od I do IV studijske godine. Prolaznost na predmetima je analizirana u opsegu: do 30%; 31-50%; 51-70%; 71-80%; 81-90%; i 91-100%.

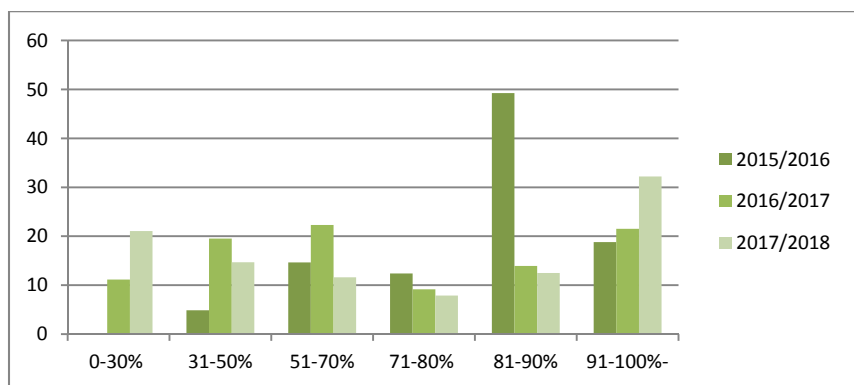
Grafikon 1 Prolaznost studenata od školske 2010/11.god. do školske 2014/15.god.

Rezultati analize pokazuju da je prolaznost na predmetima u školskoj 2010/11. i 2011/12. godini u najvećem procentu skoncentrisana u opsegu od 51-70% (36,74%; 27,48%). Međutim, od 2012/13. do 2014/15. školske godine zapaža se blagi porast prolaznosti koja je u najvećem procentu skoncentrisana u opsegu od 81-90% (26,41%; 28,83%; 37,5%). Prolaznost u opsegu „manje od 30%„ tzv. „usko grlo„ pojavljuje se u školskoj 2011/2012. godini (11,11%) i u manjem procentu u 2014/2015. godini (8,17%). U odnosu na ostvarenu prosečnu ocenu, rezultati pokazuju (Grafikon 2), da su najviše prosečne ocene ostvarene u školskoj 2011/12. i 2014/15. godini.

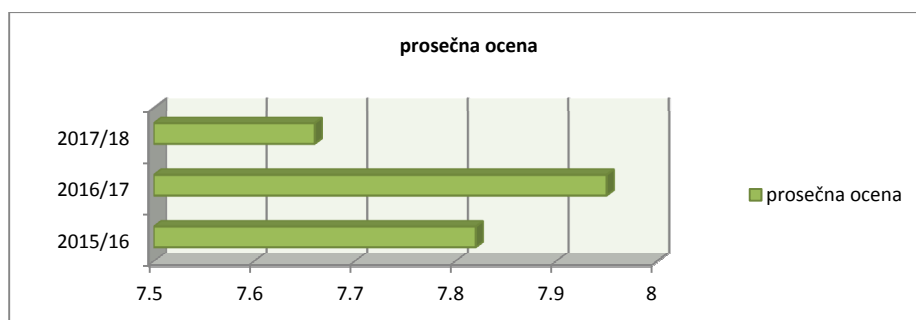

Grafikon 2 Prosečna ocena na ispitima od školske 2010/11.god. do školske 2014/15.god

Nakon reforme studijskih programa koja obuhvata period od školske 2015/16. do 2017/18.godine, rezultati analize pokazuju da je prolaznost na predmetima (Grafikon 3) u školskoj 2015/2016 u najvećem procentu skoncentrisana u okviru opsega od 81 do 90% (49,24%), zatim u školskoj 2016/17. godini pada prema opsegu od 51 do 70% (22,31%) da bi se u školskoj 2017/18. godini u najvećem procentu kretala u opsegu od 91-100% (32,2%). Prolaznost manja od 30% bila je prisutna u školskoj 2016/2017 i 2017/2018. godini (11,15% i 21,05%). U odnosu na ostvarenu prosečnu ocenu, rezultati pokazuju da je tendencija rasta zadržana u 2015/16. i 2016/17.godini, ali da se u 2017/18.godini zapaža značajan pad.

Grafikon 3 Prolaznost studenata od školske 2015/16.god. do školske 2017/18.god.

Grafikon 4 Prosečna ocena na ispitima od školske 2015/16.god. do školske 2017/18.god

3. ZAKLJUČAK

Na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju se od školske 2009/2010. do školske 2014/2015. godine obrazovni proces na osnovnim akademskim studijama realizovao kroz šest studijskih programa, a nakon drugog ciklusa akreditacije izvršena je reforma studijskih programa, tako da se od školske 2015/2016.godine obrazovni proces na osnovnim akademskim studijama realizuje kroz tri studijska programa od kojih jedan studijski program sadrži pet modula, pa je shodno tome sama analiza obuhvatila period od školske 2010/11. godine do školske 2017/2018.godine. Rezultati analize ukazuju na relativno ujednačenu prolaznosti na ispitima osnovnih akademskih studija studijskih programa iz prvog ciklusa akreditacije i reformisanih studijskih programa nakon drugog ciklusa akreditacije. U odnosu na prosečnu ocenu, rezultati ukazuju na bolje rezultate nakon reforme studijskih programa. Međutim, dobijeni rezultati upućuju na dalja istraživanja kroz sveobuhvatniju analizu unutrašnje organizacije nastave i celokupnog nastavnog procesa, prevashodno sa didaktičko-metodičkog aspekta, kao i analizu literature, načina provere znanje, preklapanja gradiva među predmetima, odnos broja ESPB i radnog opterećenja studenata, ishode učenja predmeta i međusobnu povezanost predmeta.

4. LITERATURA

- [1] Franceško,M., Đurđić, S., Kosanović, B. (2011). *Evaluacija rada nastavnika: izazovi sprovođenja i merni instrumenti*, XVII Skup Trendovi razvoja: "Evropa 2020: društvo zasnovano na znanju" Kopaonik, 07. - 10. 03. 2011.
- [2] Janković, A.,Jarić,I.(2009). Uslovi rada nastavnog osoblja na univerzitetu u beogradu: evaluacija rada nastavnika, *Filozofija i društvo*, br3 str. 3-22. DOI: 10.2298/FID0903003J
- [3] Vilotijević, M., Vilotijević, N.(2016). *Modeli razvijajuće nastave*, Beograd: Univerzitet u Beogradu -Učiteljski fakultet
- [4] Đukić, M. (2010). *Nova paradigm univerzitetske nastave kao izraz pedagoške reforme visokog obrazovanja*, Novi Sad: Filozofski fakultet, Zbornik odseka za pedagogiju, br 25
- [5] Čirić, N.(2014). Bilonjska deklaracija kao nova paradigm (kvalitetnog) visokoškolskog obrazovanja. *Teorijski i praktični problem i rasprave*, str 53-62.
- [6] Ćurković,B. i saradnici (2011). *Osiguranje kvaliteta u Visokom obrazovanju -Evropska iskustva i prakse*, Banja Luka : Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta
- [7] *Zakon o visokom obrazovanju*, Službeni glasnik RS, broj 88/2017, 29.09.2017.
- [8] *Pravilnik o standardima i postupku za akreditaciju visokoškolskih ustanova i studijskih programa* („Službeni glasnik RS” broj 106/2006, 112/2008, 70/2011, 101/2012-I-25, 101/2012-I-26, 13/2014)